“Сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән балалар өчен Әлмәт интернат-мәктәбе”
дәүләт бюджет гомуми белем учреждениесе

Педагогик
киңәшмә утырышында каралды
“29”август 2022 ел. №1
Интернат мәктәбе директоры
_______________Л.Р.Мартынова
Боерык белән кертелде №98-0
“ 31 ” 08 2022 ел

8нче ГОМУМБЕЛЕМБИРҮ сыйныфы өчен
туган (татар) әдәбиятыннан уку предметы буенча
эш программасы
Атнага **1** сәгать**,** елга **35_** сәгать

Төзүчесе:
татар теле һәм әдәбият укытучысы Мөхәммәтҗанова Л.Ф.

Килешенгән:
Директор урынбасары________И.Б.Шарифуллина

МБ утырышында каралды, беркетмә№1 “26 ”август 2022 ел
МБ җитәкчесе ___________М.Г.Шәрипова

Әлмәт 2022 ел

Туган (татар) теленнән эш программасы 8- сыйныф
Аңлатма язуы
Эш программасы түбәндәге документларга нигезләнеп төзелде:

Эш программасы статусы.
1. Россия Федерациясенең “Россия Федерациясендә белем бирү турында”гы Законы (21.12.2012, №273-ФЗ)
2. Россия Федерациясенең “Россия Федерациясе халык телләре турында”гы Законы (25.10.1991, №1807-1, ред.12.03.2014)
3. Россия Федерациясенең Мәгариф министрлыгы боерыгы 5.03.2004 №1089.
4. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының "Инвалид балаларны өйдә тәрбияләү һәм укыту тәртибе һәм инвалидларның белем алу мөмкинлеген тәэмин итү буенча социаль ярдәм күрсәтүнең өстәмә чаралары турында" 16.06. 2008 ел, 401 нче карары.
5. Татарстан Республикасының “Мәгариф турында”гы Законы (22.07.2013, № 68-ЗРТ)
6. “Татарстан Республикасының халык телләре турында” Законы (8.07.1992, №1560-XII; ред. 12.06.2014№53-ЗРТ)
7. Авторлык программасы: Урта (тулы) гомуми белем бирү мәктәбендә рус телле балаларга татар телен коммуникатив технология нигезендә укыту программасы(1 — 11 нче сыйныфлар) /Төзүче-авторлар: Р.З. Хәйдәрова, Р.Л.Малафеева, Казан:2018
8. Әлмәт интернат мәктәбендә дисциплина, предмет, уку курсларының эш программалары раслануы, эшләү тәртибе, структура нигезләмәсе 31.08.22 № 98-О.
9. Татарстан Республикасы Әлмәт-интернат мәктәбенең 2022-2023 нче уку елына программасы.
10. Татарстан Республикасы Әлмәт-интернат мәктәбенең 2022-2023 нче уку елына базислы уку-укыту планы.
11.Татарстан Республикасы Әлмәт-интернат мәктәбенең 2022-2023 нче уку елына эш программасы турында нигезләмә (локальный акт).

8 нче сыйныфта туган (татар) әдәбиятын укытуның

Төп максатлары:

1.Татар сөйләмен тыңлап аңларга күнектерү,төрле жанрдагы текстларны аңлап уку күнекмәләрен үстерү,

2. Татар этикеты тәгъбирләрен кертеп,бирелгән ситуация буенча диалогик сөйләм оештырырга өйрәтү,

Төп бурычлар:

1. Татар теленең орфоэпик,орфографик,лексик,грамматик нигезләрен системалы рәвештә үзләштерү,

2. Алган белемнәрне җанлы аралашу шартларында кулланырга өйрәтү.

3. Укучыларның орфографик, пунктацион грамоталылык дәрәҗәсен камилләштерү.

Укучыларның белем, осталык һәм күнекмәләренә таләпләр:

1. Татар теленең һәм әдәбиятының дөньякүләм тоткан урыны турында мәгълүмат бирү;

2. Татар һәм рус телләрендәге аерым грамматик категорияләрнең тәңгәл килү-килмәвен белү;

3. Татар теленең орфоэпик, орфографик, лексик, грамматик, пунктицион нормаларын белү һәм, аларга нигезләнеп, телдән яки язма сөйләм күнекмәләрен булдыру;

4. Аралашу ситуацияләренә бәйле лексик берәмлекләрне, аларның синонимнарын һәм антонимнарын төгәл һәм урынлы куллана белү;

5. Татар теленең фразеологик берәмлекләрен таный һәм сөйләмдә куллана белү;

6. Гади һәм кушма җөмләләрнең төрен белү;

7. Татар җөмләсендә сөйләм яңалыгының хәбәр алдында урнашуын белеп, оештыру осталыгына ия булу;

8. Татар һәм рус телләре арасындагы тарихи, мәдәни бәйләнешләр турында белү;

9. Төрле чыгаганаклардан (фәнни-популяр текстлар, массакүләм мәгълүмат чаралары, интернет һ.б.) файдаланып, кирәкле мәгълүматны таба һәм башкаларга телдән яки язмача җиткерә алу;

10. Мәдәниара аралашу ситуацияләрендә әңгәмә кора алу;

11. Тиешле (1000 - 1500 сүз) күләмдә татар сүзләрен яттан белеп, аларны телдән һәм язма сөйләмдә дөрес куллана белү.

Рус телендә сөйләшүче балалар өчен язма эш төрләре

1. Әсәрнең планын төзү;

2. Әсәр геройлары турында үз фикереңне язу;

3. Әсәрнең сюжетын үзгәртеп, яңа хикәя төзү;

хикәяләп язу;

5. Тест формасындагы күнегүләр, тәрҗемә итү;

6. Укылган әсәрнең эчтәлеге буенча инша язу һ.б.

№	ТЕМА	Үзләштерелергә тиешле белем	Өй эше	Үткәрү вакыты

				план	факт
1	Р.Валиева “Моя школа”. Р. Вәлиева. «Мәктәбем».	Шигырьне сәнгатьле укый белү, эчтәлеге буенча әңгәмә булдыру	Шигырьне сәнгатьле укырга	6.09	
2	Биография Каюма Насыйри. Каюм Насыйринең биографиясе.	Монологик сөйли белү	7-8 нче битләрне укырга	13.09	
3	Первая и вторая часть произведения «Абугалисина». «Әбүгалисина» әсәренең беренче һәм икенче өлеше.	Текстны өлешләргә, кисәкләргә аеру, төп фикерне билгеләү План төзү Аутентив материал белән эшли белү.	Әсәрнең эчтәлеген сөйли белергә,план төзергә,текст буенча сораулар төзергә	20.09	
4	I и II часть рассказа В.Нуриева «Ещё успею». В. Нуриев “Өлгерәм әле” хикәясенең I һәм II өлеше.	Укучыларны үз фикерләрен булдыруга өйрәтү	Эчтәлек сөйли белергә,сорауларга җавап бирергә, образларга характеристика	27.09	
5	Национальная библиотека Республики Татарстан. Татарстан Милли китапханәсе.	Дәреслек һәм өстәмә материал белән эшли белү	Диалог төзеп килергә	4.10	
6	Произведение Л.Лерона «Пирамида». Л. Леронның “Пирамида”	Әдәби әсәрләрне укуга өйрәтү	Эчтәлекне сөйләү	11.10	

	әсәре.				
7	I, II, III части рассказа Н.Гыйматдиновой «Царица луга». Н. Гыйматдинова. “Болын патшасы” хикәясе I-II - III өлешләр.	Текстны өлешләргә, кисәкләргә аеру, төп фикерне билгеләү Аутентив материал белән эшли белү.	Текстны укырга,сорауларга җавап бирергә	18.10	
8	IV, V части рассказа Н.Гыйматдиновой «Царица луга». Н. Гыйматдинова. “Болын патшасы” хикәясенең IV-V бүлекләре.	Текстны өлешләргә, кисәкләргә аеру, төп фикерне билгеләү План төзү	Сорауларга җавап бирергә,тәрҗемә итәргә	25.10	
9	Биография Ш.Галиева. Ш. Галиевның биографиясе.	Шигырьне сәнгатьле укый белү, эчтәлеге буенча әңгәмә булдыру	Язучы биографиясен сөйли белергә	8.11	
10	Ш.Галиев “Мальчики нашего дома”. Ш. Галиевның “Безнең йорт малайлары.”	Шигырьне сәнгатьле укый белү, эчтәлеге буенча әңгәмә булдыру	Шигырьне сәнгатьле уку	15.11	
11	Ознакомление со стихотворением Ш.Галиева “Ошибочный шаг”. Ш. Галиевның “Ялгыш	Шигырьне сәнгатьле укый белү, эчтәлеге буенча әңгәмә булдыру	Шигырьне сәнгатьле уку	22.11	

	адым" шигыре белән танышу.				
12	Биография Ф.Шафигуллина. Ознакомление с произведением Ф.Шафигуллина "Кому улыбается Анфиса?". Ф. Шәфигуллинның биографиясе. Ф. Шәфигуллин. "Әнфисә кемгә елмая?" әсәре белән танышу.	Парларда эшли белү, монологик сөйләм төзи белү	Язучы биографиясен сөйли белергә,эчтәлекне сөйли белергә	29.11	
13	Ознакомление с произведением Р.Миннуллина "Надписи в подъезде". Р. Миңнуллинның "Подъездагы язулар" әсәре белән танышу.	Шигырьне сәнгатьле укый белү, эчтәлеге буенча әңгәмә булдыру	Сорауларга җавап бирү	6.12	
14	Биография Ф.Яруллина. Ознакомление с произведением Ф.Яруллина "Паруса испытываются при ветре". Ф. Яруллинның биографиясе. Ф. Яруллин. "Җилкәннәр җилдә сынала" әсәре белән танышу.	Текстны өлешләргә, кисәкләргә аеру, төп фикерне билгеләү План төзү Аутентив материал белән эшли белү.	78-79 битләрне укырга,әсәрне укырга	13.12	

15	Беседа по содержанию произведения. Әсәр эчтәлеге буенча сөйләмгә чыгу.	Парларда эшли белү, иптәшеңә киңәш бирү	Эчтәлеген сөйли белү	20.12	
16	Ознакомление с произведением К.Даяня “Оторванные цветы”. К. Даянның “Өзелгән чәчәкләр” әсәре белән танышу.	Текстны өлешләргә, кисәкләргә аеру, төп фикерне билгеләү План төзү Парларда эшли белү, иптәшеңә киңәш бирү	1 бүлекне укып, эчтәлеген сөйләргә,2 бүлекне укып, сөйләргә,	27.12	
17	Ознакомление с призведением М Галиева “Хотел победить”. М. Галиевның “Җинәсем килде” әсәре белән танышу.	Үз фикерне булдыру,монологик сөйли белү	105-106 битләрне укырга,эчтәлеген сөйли белергә	10.01	
18	Биография А.Алиша. А.Алишның биографиясе.	Текстны өлешләргә, кисәкләргә аеру, төп фикерне билгеләү План төзү Аутентив материал белән эшли белү.	110-111нче битләрне укырга,текстны укырга,эчтәлеген сөйли белергә	17.01	
19	Ознакомление с рассказом А.Алиша “Где бывает счастье?”. Н. Дәүлинең “Бәхет кайда була?” әсәре белән танышу.	Шигырьне сәнгатьле укый белү, эчтәлеге буенча әңгәмә булдыру	Биографиясен сөйли белү, әсәрнең эчтәлеген сөйләү	24.01	
20	Ознакомление с произведением “Один	Монологик сөйли белү,әңгәмә булдыруга өйрәтү	Биографияне сөйли белү	31.01	

	клад”. “Бер хәзинә” әсәре белән танышу.				
21	Произведение Н.Даули Уважение труду”. Н. Дәүлинең “Хезмәткә-хөрмәт” әсәре.	Парларда эшли белү, иптәшеңә киңәш бирү	Текстның эчтәлеген сөйли белергә,яраткан һөнәрегез турында сөйләгез.	7.02	
22	Самопроверка. Үз-үзегезне тикшерегез.	Мөстәкыйль эшли белү		14.02	
23	Р.Файзуллин “Ты не забудь!”. Р.Фәйзуллин. “Онытма син!	Шигырьне сәнгатьле укый белү, эчтәлеге буенча әңгәмә булдыру	Шигырьне сәнгатьле укырга	21.02	
24	Р. Фахретдинов “Воа Волги будет течь”. Р. Фәхретдинов. “Идел суы ага торыр”**.**	Текстны өлешләргә, кисәкләргә аеру, төп фикерне билгеләү План төзү Аутентив материал белән эшли белү.	Әсәрнең эчтәлеген сөйләү	28.02	
25	Текст о Сююмбике. Сөембикә турында текст.	Парларда эшли белү, иптәшеңә киңәш бирү	Текстны укырга	7.03	
26	Родная земля Татарстан. В национальном музее Татарстана. Туган җирем – Татарстан. Татарстанның Милли	Туган илгә мәхәббәт хисен уяту		14.03	

	музеенда.				
27	Биография Г.Тукая. Г. Тукай биографиясе.	Мөстәкыйль эшли белү		21.03	
28	Г.Тукай “Мои воспоминания”. Г. Тукай. “Исемдә калганнар”.	Тукайның биографиясе белән язучының әсәре буенча танышу	Тукайның биографиясен сөйләргә	4.04	
29	А.Файзи. “Отдам на воспитание ребенка”. Ә. Фәйзи. “Асрарга бала бирәм” .	Тукайның биографиясе белән язучының әсәре буенча танышу	Г. Тукайның балачагы турында сөйләргә	11.04	
30	Г.Тукай. “Водяная”. Г. Тукай. “Су анасы”.	Шигырьне сәнгатьле укый белү, эчтәлеге буенча әңгәмә булдыру	Өзекне яттан сөйләү	18.04	
31	С.Алишев. “Маленький герой”. С. Алишев. “Нәни батыр”.	Эчтәлек буенча әңгәмә булдыру	Әсәрнең эчтәлеген сөйләү	25.04	
32	Биография Г.Ибрагимова. Г. Ибраһимовның биографиясе.	Туган якка мәхәббәт хисен уяту	Г. Ибраһимовның биографиясен сөйли белү	2.05	
33	Произведение Г.Ибрагимова “Алмачуар”. Г. Ибраһимовның “Алмачуар” әсәре.	Текстны өлешләргә, кисәкләргә аеру, төп фикерне билгеләү План төзү Аутентив материал белән эшли белү.	Әсәрне сөйли белү	9.05	

34	Тест.	Белемнәрне тикшерү		16.05	
35	Повторение пройденного. Үткәннәрне кабатлау.			23.05	

Рус телендә сөйләшүче балаларның сөйләм эшчәнлеге төрләре буенча туган (татар) теленнән белем һәм күнекмәләрен бәяләү.

Күнекмәләрне бәяләүнең критерийлары һәм нормалары

Тыңланган текстның эчтәлеге буенча соауларга җавап бирүне бәяләү

Тыңланган текстның эчтәлеген тулаем аңлап,тәкъдим ителгән барлык сорауларга язмача дөрес җавап бирелгән,1 орфографик хатасы яки эчтәлеккә бәйле 1 хатасы булган эшкә "5"ле куела. Тыңланган текстның эчтәлеген аңлап,тәкъдим ителгән сорауларга дөрес җавап бирелгән,әмма 2-3 орфографик ,3 пунктуацион яки эчтәлеккә бәйле 2-3 хатасы булган эшкә "4"ле куела. Тыңланган текстның эчтәлеген өлешчә аңлап,тәкъдим ителгән сорауларга төгәл җавап бирелмәгән,5 орфографик,5 пунктуацион яки эчтәлеккә бәйле 4-5 хатасы булган эшкә "3"ле куела. Тыңланган текстның эчтәлеге буенча тәкъдим ителгән сорауларга бирелгән җавапларның яртысы дөрес булмаса,6 орфографик,6 пунктуацион яки эчтәлеккә бәйле 5 тән артык хатасы булган эшкә"2"ле куела.

Диалогик сөйләмне бәяләү

Бирелгән ситуация яки өйрәнелгән тема буенча әңгәмә кора алганда,әйтелеше,грамматик төзелеше ягыннан дөрес,эчтәлеге ягыннан эзлекле һәм тулы диалогик сөйләм төзегәндә,"5"ле куела. Бирелгән ситуация яки өйрәнелгән тема буенча әңгәмә кора алганда, әмма репликаларның әйтелешендә һәм аерым сүзләрнең грамматик формаларында 2-3 хата җибәреп, эчтәлеге ягыннан эзлекле диалогик сөйләм төзегәндә,"4"ле куела. Өстәмә сораулар ярдәмендә генә әңгәмә кора алганда,репликаларның әйтелешендә һәм сүзләрнең грамматик формаларында 4-6 хата җибәреп,эчтәлеген бозып диалогик сөйләм төзегәндә,"3"ле куела. Бирелгән ситуация яки өйрәнелгән тема буенча диалог төзи алмаганда "2"ле куела.

Монологик сөйләмне бәяләү

Өйрәнелгән яки тәкъдим ителгән тема буенча әйтелеше,грамматик төзелеше ягыннан дөрес һәм эчтәлеге ягыннан тулы,эзлекле монологик сөйләм өчен "5"ле куела. Өйрәнелгән яки тәкъдим ителгән тема буенча эзлекле төзелгән,әмма аерым сүзләрнең әйтелешендә,грамматик формаларында яки җөмлә төзелешендә 2-3 хаталы монологик сөйләм өчен "4" ле куела. Өйрәнелгән яки тәкъдим ителгән тема буенча эзлекле төзелмәгән,сүзләрнең әйтелешендә,җөмлә төзелешендә 4-7 хаталы онологик сөйләм өчен "3"ле куела. Өйрәнелгән яки тәкъдим ителгән тема буенча монолог төзи алмаганда,"2"ле куела.

Укуны бәяләү

Тәкъдим ителгән текстның эчтәлеген тулаем аңлап,сәнгатьле һәм аңалешлы итеп укыганда,”5”ле куела. Тәкъдим ителгән текстның эчтәлеген аңлап,сәнгатьле һәм аңлаешлы итеп укыганда,әмма 2-3 орфоэпик хата булганда,”4”ле куела. Тәкъдим ителгән текстның эчтәлеген өлешчә аңлап укыганда,4-6 тупас орфоэпик хата булганда,”3”ле куела. Тәкъдим ителгән текстның эчтәлеген бөтенләй аңламыйча,орфоэпик кагыйдәләрне бозып укыганда,”2”ле куела.

Сүзлек диктанты һәм аны бәяләү Пөхтә,төгәл һәм орфографик хатасыз язылган эшкә “5”ле куела. Пөхтә,төгәл язылган,1-3 төзәтүе яки 1-2 орфографик хатасы булган эшкә “4” ле куела.

Пөхтә һәм төгәл язылмаган,4-5 төзәтүе яки 3-5 орфографик хатасы булган эшкә”3” ле куела.

Пөхтә һәм төгәл язылмаган,6 яки артыграк орографик хатасы булган эшкә “2”ле куела.

Эш программасына төзәтмәләр кертү бите

Класс	Дәрес темасы	План буенча үткәрү вакыты	Төзәтмәләр кертүнең сәбәбе	Төзәтмәләр кертү чаралары	Фактта үткәрү вакыты